

Mnogovrstne novice.

njajo. Tako se je zgodilo lani celó neki Avstrijski podložnici v Stolcu.

7. Ako je kak kristijan priča zoper kakega Turčina, nesrečneš ne bode videl več tretjega solnca.

8. Turki sramotijo in skrunijo naše duhovne, naše cerkve, naše zvonove, podobe in vse, kar nam je svetega.

9. Mi plačujemo turškemu caru davek in vsakojake nesrečne stroške, a nikakega zavoda za ljudsko omiko nimamo; mi nimamo šol; če pa jih kdo zahteva, mahoma zapade glavo.

10. Če je kako delo na carskih cestah, delati mora samo kristijanski raja in to 5 do 6 dni daleč od hiše svoje, in 8 dni mora delati brez kruha in plače; Turkom pa vsega tega treba ni.

11. Če je kaka potreba kónj za prevoz živeža Turški oblasti, koj so ti beriči v vasi, katere morajo seljaki preživiti; ti beriči silijo na vse zgodaj konje in ljudi na 15- do 20dnevno potovanje brez živeža in plače.

12. Katero pravico hočete, da imamo pri turški sodnji, ki je sestavljena iz divjih Turkov in pa samo dveh kristijanov, katera dva morata s silo podpisati z unimi tudi smrt nedolžnemu kristijanu.

13. Če kristijan, poklican na delo ali na vožnjo s konji, dá vedeti, da ne more zavoljo opravkov svojih ali kake bolezni, brž beriči prideró, ki ga zgrabijo, mahoma ubijejo ali do smrti mučijo.

14. Če turčin prinese kako tožbo sodnji, brž je rešena; če pa jo prinese kristijan, čakati mora do konca sveta, ali pa mora sodnika podkupiti, da ima desetkrat več stroškov, kakor je cela pravda vredna.

15. Varnosti pri Turkih nobene nimamo. (Spomenica našteva nekatere grozovite dogodbe, ki kažejo, da kristijan pred Turkom ni od danes do jutri varen.)

16. Če pride aga v deželo, prva mu je beseda sramotiti križ, cerkve, oltarje, sveče itd.

17. Sila turška nima ni konca ne kraja. (Tu zopet so naštet nekatera divjaška djanja.)

18. Uprave (administracije) na Turškem ni. Ker uradniki imajo zeló majhno plačo, zato so prisiljeni počenjati vsakovrstne nepostavnosti, silovitosti in kar sicer jim je drago.

19. Turki, da jim je lože kristijana obsoditi zaradi kake nepostavnosti, obravnavajo vse v turškem jeziku, ki ga kristijan ne razume, in tako delajo z njim, kar se jim poljubi.

20. 100 oralov močvirnega sveta so nekemu seljaku (kmetu) nedavno s silo vzeli in med sabo razdelili.

Slavna in spoštovana gospoda! Taka sila, tako barbarstvo turško je prisililo rajo, da so prijeli za orožje, in da branijo svoje svetinje in pravice. Mi smo prijeli za orožje, da se branimo pred našim krvopivcem; al mi prvi nismo napadli Turka, ampak Turek je napadel nas. (Zdaj navaja spomenica, kako so Turki začeli ropati sela in jih požigati, starce in otroke moriti, prodrli v cerkve in oltarje razbili, zvonove razbili in v vodo zagnali; kakor volkovi so planili čez vasi, ropali žito, méd, maslo, posekali tobak in pokosili žito itd.)

Slavna in spoštovana gospoda! Evropa je do danes vrgla s prestola mnogo omikanih kraljev, cesarjev in knezov, barbara Turčina pa še danes drži na prestolu!

Slavna in spoštovana gospoda! Pod bičem turškim ne moremo in nočemo živeti. Ljudje smo, a ne živina! Ako nam nočete pomagati, prisiliti nas ne morete, da se vrnemo v robstvo. Turškemu obetanju ne verjamemo več, poročstva vaša, katera nam dajate, prepričani smo, da pred Turkom niso vredna piškavega oreha. Mi hočemo svobodo, pravico in popolno svobodo! Živi v turške roke nočemo.“

* *Trije največi zvonovi zdaj na svetu.* Zvonova v Pekingu v Kini in v Moskvi na Ruskem sta dobila zdaj njima enakega tovariša v Koloniji. To je tisti velikanski zvon, ki ga je nemški cesar iz privojkovanih topov vlti dal in se zato „cesarski zvon“ imenuje. Ker kembelj ni prav visel v zvonu, zato zvon dolgo časa ni dal glasu od sebe, čeravno je izprva ga zvonilo 36, pozneje pa celó 57 mož. Zvon vaga čez 541 centov; kembelj sam pa 15 centov.

* *Na Ruskem delajo mnoga skrivna društva na prekucijo socialnega reda, in vpeljavo komunizma.* Po poročilu državnega zavetnika Šihareva so ta društva raztegnjena na 37 gubernij; mladež je glavni kontingent te anarhične propagande, katera dela ustmeno po svojih agentih, pa tudi po brošurah in spisih.

Kratkočasnica.

Le 1 gold. 60 kr. — pa bodeš lep in lepa!

Dohtar Fr. Lengil je iznašel brezov balsam, o katerem apotekar Filip Neustein na Dunaji, ki prodaja ta balsam, trdi, da čez noč dobiš po obrazu lepo in belo kožo, če si si zvečer obraz ali pa tudi druge dele namazal s tem balsamom. On pravi, da brezovina ali brezov sok, ki teče iz breze, če si deblo njeno navrtal, je že od nekdanj za najizvrstnejše lepotilo znano; dr. Lengil pa je na kemični poti brezovino tako pre naredil, da skor čudeže dela na obrazih: grbe in brazgotine po kozáh odpravi, staro kožo predela v mlado, da je bela in gladka, odpravi pege, luske in prhljaje, rdeče nosove itd. Na kratko rečeno: če si grd ali grda v obrazu, kupi si ta balsam, pa boš lep in lepa, da se bodeš čudil — in vse to le za 1 gold. 60 krajc., kajti toliko in ne več veljá flaška tega balsama s popisom vred, kako se rabi ta čudovita brezovina. — Mi še nismo skusili tega mirakeljna, to pa vemo, da gotovo koristi, če ne obrazu onega, kdor se maže s to brezovino, vsaj gotovo — žepu apotekarjevemu.

Naši dopisi.

V Gorici 19. sept. — Kralja bomo imeli prihodnjo zimo v Gorici! Grof Chambord, vojv. Bordeaux-ski (Henrik V.), pride stanovat v tukajšnje Böckmannovo poslopje na Dunajski cesti (nekdanje Zémljaršče). Grof Ch. je pri nas dobro znan, simpaten gospod; še zdaj ga vidim, kako je v mlajših letih jezdari po naših sprehajališčih; vidim ga pri raznih legitimistovskih pogrebih na tukajšnji Kostanjevici. Kostanjevica je francoskim staršim Bourbonom in njihovi stranki „St. Denis v pregnanstvu.“ Uni pot, ko je malo manjkalo, da ni Henrik V. kralj postal, gledali smo že v duhu, kako bodo trupla njegove rodovine svečano prepeljavali od tod v Pariz. Takrat se nismo nadejali, da pride sloveči zastopnik čistega legitimizma semkaj stanovat. Grof Ch. je bival v našem mestu, prišedši s Karolom X., od l. 1836 do 1844. Odšla je kraljeva rodovina od nas po smrti vojv. Angoulemskega († 3. jun. omenjenega leta). Skor vse naše cerkve se ponašajo z dragocenimi darovi visokorodnih francoskih pregnancev. Iz baldahina (nebá) nad prestolom Karola X. imamo narejene mašne plajše. Krasno procesno nebó v Véliki cerkvi je delo grof Chambord-ove sestre, pozneje vojvodinje Parmške itd. itd. Bralcem našim, ki nimajo več ko 30 let, naj povem, da Karol X. je umrl v grof Coronini-evem gradu na Cingrofu, vojv. Angoulemski pa v grof Strassoldi-evem poslopji na trgu (malega) sv. Antona. (Poslednjega veli-

čanski pogreb 8. junija 1844 je popisal našega slavnega dr. Etb. Henr. Costa-e oče, tačas uradnik v Gorici. *) To in mnogo družega mi prihaja na misel zdaj, ko ima priti spet k nam grof Ch. Pa tudi naši mestni ubogi se ga gotovo veselje, saj spomin „francoskih kraljev“ še živi med njimi, kar jih je iz prejšnjega časa. Dobro došel tedaj, grof Chambord! — Misel misel rodi. Od kralja naj prestopim k cesarju — k našemu cesarju. Tržaški „Osservatore“ nam je prinesel te dni celo vrsto milodarov, ki jih cesar Franc Jožef naklonil šestim vasem naše dežele. Posamesni zneski so po 100—500 gold., skup 2200 gold. Podarjen je denar za razne potrebe, za cerkve, farovž, zvon, šolo, vodnjak in za pogorelce. Slava cesarju! — Novoimenovani konservatorji zgodovinskih starin v naši deželi so grof Fr. Coronini (dež. glavar), Anton Klodič (dež. šolski nadzornik) in (advokat) P. dr. Bizzaro. — Pretekli četrtek, 23. dne t. m., je bil novi Tržaški škof mons. Dobrila tukaj; prišel se je poklonit svojemu metropolitu, našemu prevz. knezo-nadškofu. — Sočka voda je že speljana po mestu. (Magistrat je namreč najel Ritterjev vodotok v Stračicah za 10 let). Tu pa tam so zdaj prav lični vodovlaki (pumpe). Svetilnični stebri so ob enem pumpe. Posebno lep je umetni vodometa v mestnem vrtu. Vrt je najlepši kinč našega mesta; vsako mesto se ne more s takim ponašati. — Vendima je odprta; že ta teden so trgali po nekaterih krajih, prihodnji pa bo prav za pravo sv. Mihel po vinogradih gospodaril. Vendima bo vkljub toči in boleznim veliko obilniša ko lanska; da bi pa tudi cena prav nizka bila, o tem ni nič slišati. V Brdih, kjer so po stari navadi prvo „rebulo“ za poskušnjo (za tujce) že napravili, prodajajo jo po 14 gold. kvinč (60 bokalov). Prave cene pa še nima novo vino. — To je „qui pro quo“, to! Preteklo nedeljo (19. t.) je nastala tepežnja med 3 kanonirji in 4 delavci; vojaki so potegnili ven sablje in civilisti so morali bežati. Vojaki dirjajo za njimi. Po nesreči je šel ravno memo nek delavec A. S.; vojaki, misleč, da je on eden unih 4, začeli so ga tleči in sekati, da leži zdaj nevarno bolan v bolnišnici. — Nek vojak je gledal včeraj čez tukajšnji Sočki most, ali, naslonivši se (znabiti pijan) preveč čez zagrajo, omahne in pade kakih 8—10 sežnjev globoko v Sočo, začne pa lepo plavati in s pomočjo nekih ljudi, ki so bili tam blizu, priplava srečno do brega in se reši. Udaril se je pa vendar še precej.

Iz Trsta 26. sept. = **) — Kaj neki pomeni danes to, da zvonovi veselo pojó po vseh cerkvah? — kaj neki družega, kot vmestenje našega novega škofa prečastitega gosp. dr. Jurija Dobrile, ki se je slovesno vršilo. Ob 8½ je v procesiji iz cerkve sv. Antona starega izstopil ves kapitel in gre v škofijo po svojega vladiko ter se ž njim vrne zopet v cerkev sv. Antona, odkodar se po kratki molitvi slovesna procesija ob 9. uri prične proti sv. Justu tako-le: Za sv. križem nesli so 11 cerkvenih bander, za temi prišli so očetje kapucini, za njimi pa 57 duhovnov; za korarji v zadnji vrsti med dvema kanonikoma bili so milostljivi škof z mitro na glavi in pastoralom v roci. Brž za njimi sta šla dr. Angeli, župan Tržaški, in baron Pino, cesarski namestnik; prav tako so bile zastopane vse druge cesarske, deželne in mestne uradnije in naroda vseh vrst toliko, da je bil sprevod res veličasten. Na obrazu vsacega bralo se je veselje, da je škofija dobila takega moža za svojega višega pastirja. Stareji ljudje poznajo gospoda škofa že od 1842. leta, ko so bili za kaplana

in učitelja veronauka pri sv. Antonu novem v Trstu, potem rektor v semenišču in leta 1854 župnik pri sv. Justu, od koder so leta 1858 za škofa prišli v Poreč, kjer so bili velecenjen in priljubljen vsacemu poštenjaku. Slava jim! — Zdaj pa še kaj družega. Te dni se je po naši okolici trgatev začela; vina bo veliko in dobrega. — Poslopje mestnega magistrata bo skoraj dovršeno, pa čudno! vseda se ravno na sredi, in če tako naprej pojde, utegne se še popolnoma vsesti. Zvon, ki visi v nekem stolpu podobnem iz srede palače izzidanem zidu (terrazza), je že 18. avgusta, na rojstni dan cesarjev, prvokrat zapel. — Šole so se v mestu zopet začele in kmalu začno se tudi okolične. V mestu se je vpeljalo 5 razredov, v okolici pa se ni prav nič storilo. Nadejali smo se, da bo vendar vlada kaj storila — in če družega ne — vsaj vsemu slovenskemu svetu jako neljubega Bonin-a odpravila. Al žalibog! do danes še nič gotovega ne vemo, če prav to človeče se od dne do dne narodu bolj pristuduje, in ker silno laško propagando na zemlji slovenski dela, s tem narodnim pravicam v obraz bje, omiki šolske mladine pa hudo škoduje, ker proti didaktično pedagoškim načelom ljudskih šol tuji jezik domačinom vsiluje. Lahko bi več dogodeb povedal, kako stariše na limanice lovi, da v 3. laški razred svoje dečke pošiljajo, kjer pa zaradi neznanstva laščine zaostajajo in veselje do šole izgubijo. Znano je še družih brklarij Boninovih toliko, da po pravici smemo interpelacijo staviti do častitih gospodov Klodiča in Rajakoviča: ali je na korist ljudski šoli na čisto slovenski zemlji, da tuji jezik zvonec nosi in je vrh tega ta zvonec še v tacih rokah, kakor so Boninove? Zato „videant consules, ne quid detrimenti capiat res publica!“

Iz Maribora 22. sept. — Jako pomenljiv je bil 19. dan t. m., ko je politično katoliško društvo pod predsedstvom grofa Brandis-a obhajalo svojo obletnico. Okoli 300 udov in gostov bilo je pričujočih, med katerimi je bil tudi prečastiti knezoškof Lavantinski, v tej skupščini, v kateri so se tehtne reči obravnavale v nemškem in slovenskem jeziku. Velik vtisek je naredil govor mladega kneza Alojzija Lichtensteina o socialnih zadevah današnjega časa; izvrstno je razpravljal v slovenskem jeziku gosp. kanonik Kosar o ustaji na Turškem v kristijanskem, slovanskem in Avstrijskem oziru; za njim je govoril baron Reyer o potrebi o zedinjenji katoliških moči in napravi enega velikega katoliško-političnega društva za spodnjo Štajarsko po izgledu gornje-avstrijskega društva; deželni odbornik g. Herman je isti predmet razpravljal vrlo lepo po domače v slovenskem jeziku; konečno je še besedo poprijel g. kaplan Brglez in tudi z odlično slovensko besedo tehtno spodbijal neljalni predlog poslanca Seidl-na v neki prejšnji skupščini nemčurskih liberalcev, ki nasvetuje personalno unijo Ogerske z Avstrijo. Omeniti moramo še blagih besedi gospoda knezoškofa Lavantinskega, ki je svojo radost razodel nad današnjim zborovanjem pa tudi odkritosrečno grajal mnoge, ki bi bili imeli danes pričujoči biti, pa so se odlikovali — s svojo nenazočnostjo. Taki zbori, kakor je današnji bil, imajo gotovo neizmeren vpliv na to, da se kugi današnjega brezverskega liberalizma krepak kordon stavi.

Iz Vipave 24. sept. 7. — Sprejmite drage „Novice“ nekoliko vrstic o svečanosti, ki jo je prelepa Vipavska dolina obhajala 19. dne t. m., ko so prečastiti gospod dekan Jurij Grabrijan po preteku 50 let duhovnega pastirstva peli zlato mašo. Kdor gospoda dekana osebno pozna, gotovo mi pritrdi, da niso častilakomni in da vsacemu svojemu gostu najprvo povejo, da niso prijatelj komplimentov; zato so tudi hoteli svojo zlato mašo le na tihem brez posebne slovesnosti obha-

*) Sicer je pa še mnogo družih visokih oseb pokopanih na Kost., ktere so umrle v družih mestih. Pis.

**) Obljuba jako draga. Vred.

jati. Toda prijatelji in častivci njihovi so prosili, naj bi se redka ta slovesnost obhajala s tako častjo, kakoršne je v resnici vredna. In res se je ta svečanost izvrstno sijajno vršila. Naj jo kolikor mogoče ob kratkem popišem.

Ko so že tri dni pred omenjeno nedeljo lepo vbrani zvonovi Vipavske farne cerkve in njenih podružnic naznanili Vipavski dolini bodočo slovesnost, se v soboto popoldan spremeni ves Vipavski trg v delavnico, da se spodobno olišpa za prihodnji dan. Mladenci postavljajo lepe maje, naredé iz zeljenave tri slavoloke, podobne visokim vratam, popravljajo pota in jih posipljejo s peskom! deklice pa pletejo vence, lepšajo slavoloke z napisimi in cveticami. Vsak gleda, da kaj primore k tej slovesnosti. Ob 1/2 4. popoldne začne se razlegati po dolini mogočen strel. Zvečer je trg bil prostovoljno in prav očusno razsvtljen in ob 8. uri so prišli pevci s svetilnicami pred farovž, spremljani od mnogega občinstva. Pod vodstvom nekdanjega tukajšnjega učitelja g. Hribarja se je petje odlikovalo tako zvečer pred farovžem, kakor drugi dan pri slovesni maši in pri obedu. Med petjem zvečer so se zlatomašniku poklonile vse odlične in veljavne osebe Vipavskega trga; z ginjenim srcem sprejemajo jih zlatomašnik nepričakovajoč take časti. S tem končala se je slovesnost v saboto. — V nedeljo zgodaj zjutraj že zbudili so možnarji počiva-joče Vipavce. Komaj se dobro zdani, že začne prihajati ljudstvo od vseh strani, kajti vsak bi bil rad navzoč pri tej lepi slovesnosti. Proti 10. uri pridejo zastave s svojimi zastopniki pred farovž, čitalniška, šolarska in tudi cerkvena. Deset parov belo oblečenih deklic čaka zlatomašnika, da bi mu potresale kakor družice pota s cveticami in ga spremile pred altar božji. Prišlo je tudi obilo duhovščine od blizo in daleč, med njimi dva gospoda dekana, ki so zlatomašniku častitali k tej slovesnosti. Ob 10. uri naznani mogočno streljanje in veličastno zvonjenje, da se ima slovesnost pričeti. Vse oči vprte so zdaj le na farovška vrata, kjer se zdaj in zdaj imajo prikazati zlatomašnik. Vrsta duhovnikov v cerkvenem oblačilu se prikaže, za njimi pa zlatomašnik. V rokah nesó ovenčani pacifikalni križ in imenitno palico s šopkom suhih cvetic, ki jo jim je poklonil nekdanji njih kaplan g. Primož Peterlin, katero je, vrnivši se iz Jeruzalema, v spomin zlate maše nalašč v Kani Galileji vrezal. (In ravno ta palica s šopkom ima lep pomen. Pred 50 leti namreč so častiti zlatomašnik kot krepak novomašnik nesli šopek brez podpore, a danes čez 50 let treba je šopku palice, treba podpore.) Ko se prikažejo zlatomašnik na farovškem pragu, pozdravi jih moški zbor in zapoje jim lepo pesem „Zlatomašnik bod' pozdravljen“. In med petjem, zvonjenjem in streljanjem prične se procesija ali boljši rečeno, triumfada gibati proti cerkvi. Naprej vibrajo zastave, za njimi prepevajo pevci, potem potresajo belo-oblečene in ovenčane deklice pot duhovščini z zlatomašnikom. Za zlatomašnikom pa gredó odlična gospôda iz Vipavskega trga. V lepo okinčano in razsvitljeno cerkev prišedšega petdesetletnega mašnika pozdravijo orglje in milo petje, potem pa prične se slovesna sv. maša. Govor so imeli prečastiti gosp. dekan Postojnski. Z vneto besedo povedali so, kaj so gospod zlatomašnik Bogu dolžni, kaj pa Vipavci gospodu zlatomašniku. Govorili so o mnogih zaslugah zlatomašnika do „ljubih Vipavcev“, ki so najboljša, najlepša leta darovali le za blagor, za srečo Vipavske doline. Marsikateremu priigrala je solza veselja v oči, ko je gledal pred altarjem božjim stati starčeka že — a vendar še krepkega po duhu in telesu, in vsako verno serce je zdihihnilo proti nebu, naj mili Bog nam ga še ohrani zdravega in vselega mnogo let. — Po slovesni sv. maši gre procesija

zopet nazaj v farovž. — Opoldne je prišel zlatomašnika počastiti tudi okrajni glavar gosp. Globočnik. Med obedom dobili so gospod zlatomašnik 8 telegramov od raznih prijateljev in nad 16 drugih dopisov. Napivale so se lepe in navdušene zdravice, kar je kazalo, da je zlatomašnik občespoštovan, občeljubljen. Proti večeru razšla se je vesela družba. — In tako je zopet sijajno pričala ta slovesnost, kako poštenjaki znajo častiti može, ki skrbijo za dušni in telesni blagor človeške družbe. Svojega popisa pa ne morem bolje končati kakor z besedami, ki jih govori pesmica, ki smo jo med obedom lično tiskano razdelili gostom na čast našemu neprecenljivemu očetu, v zadnji kitici tako-le se glaseča:

Kdo bi preštel Vaša vsa blaga dela,
Bog večni saj v knjigi jih zlati ima.
Radostno spoznava dolina jih cela,
In cesar, in majka Slovenija vsa,
Jezerokrat danes doni naj Vam slava.
Ah! Bog Vas ohrani premnogo še let!
Nebeški Vam venec pa plete višava

V rajskem tam vrtu, kjer večni je cvet.

Iz Šturije. (Javna zahvala.) Podpisani se slavni kmetijski družbi, katera je tukajšnji ljudski šoli prav lepo zbirko vrtnarskega in sadjerejskega orodja inventarično podariti blagovolila, v imenu šolskega sveta in vse tukajšnje občine presrčno zahvaljuje. Bog blagoslovi sl. družbo za tako lepi dar!

Vodstvo onorazredne šole v Šturiji 19. sept. 1875
Matija Rant, učitelj.

Iz Višnje gore. (Brzobjavno postajo) imamo zdaj tudi mi; odprla se je 23. dne t. m.

Iz Ljubljane. — Čedalje bolj je pozornost tudi pri nas obrnjena na bojišče v Bosni in Ercegovini, in to tem več, ker nezaslišane grozovitosti počenjajo Turki s kristijanskimi Slovani, ki pa vkljub temu se junaško borijo za „krst častni in svobodo zlato“, milovani od vsakega, kateremu le iskrica človeštva še v srcu bije.

— (Darovi za kristjanske ubežnike iz Bosne in Ercegovine na Avstrijsko zemljo): Dr. J. Muršec 10 gold., Ruedl, župnik 5 gold., J. P., kaplan 2 gold., Lopič, kaplan 2 gold., Harič, duhovni pomočnik 1 gold., Ljudmila G. 2 gold., Mina Štefè 1 gold., Anton Jakšin v Begnjah 2 gold.

Srčna zahvala! Prosimo pa: dajte, dajte, še drugi!

— (Iz seje deželnega odbora 25. in 27. septembra.) Ustanovna pravila vino- in sadjerejske šole na Slapu je deželni odbor sklenil v „Novicah“ skrajšano objaviti, da se po deželi bolj na tanko izvé osnova te šole. — Dopis deželne vlade, da v deželnem zboru sklenjena postava o podučevanju slovenskega jezika na Ljubljanski realki ni potrjena, je bil na znanje vzet. — Deželni odbor je pritrtil, da se učiteljska služba v Predvoru nad Kranjem podeli učitelju Antonu Čirmanu, na Trati učitelju Janezu Dolinarju, v Čemšeniku pa učitelju Leopoldu Zupinu. — Sekundariju doktor Drču na porodnišnem oddelku deželne bolnišnice se je služba na 2 leti podaljšala. — Večina deželnega odbora je sklenila, da se na vladna dopisa zastran name-ravane postave o gospodarstvu s cerkvenim premoženjem odgovori deželni vladi v tem smislu, da deželni odbor smatra to zadevo za deželno ne pa za državno; manjšina dežel. odbora pa je bila tega nazora, da ta reč spada v področje cerkvenih oblastev. — Vladni dopis, da pride prof. dr. Wilckens iz Dunaja v Ljubljano ogledat najdbe stavb na koléh na Ljubljanskem močvirju, vzela se je na znanje. — Dopis deželne vlade, da je, vsled pritožeb več občin na deželni zbor zoper nemške dopise c. k. gospósk županstvom, opomnila politična oblastva na dotične ukaze l. 1867 in 1868 in se obrnila na c. kr. nadsodnijo v Gradec in na c. kr.

finančno direkcijo v Ljubljani zaradi rabe slovenskega jezika v občevanju s slovenskim ljudstvom, naznani se dotičnim občinam. — Na dopis deželne vlade, da finančno ministerstvo nikakor več kot 175.000 gold. letne subvencije iz državnega zaklada ne dovoli Kranjskemu zemljišno-odveznemu zakladu, — je večina deželnega odbora sklenila v tem smislu sprejeti pogodbo z vlado. — Od g. Val. Krisperja je deželni odbor kupil posestvo (Thiergarten) blizu Ljubljane za napravo silno potrebne nove norišnice, da se že sredi oktobra odpre podružnica za mirne blazne.

— (40 gospodičin se je v pripravnico učiteljsko) v Ljubljani letos vpisalo. Ker je po priliki 11krat več ženskih kot moških na svetu, utegnejo sčasoma učiteljice spodriniti še učitelje iz ljudskih šol. Živila konkurencija!

— Da „Tagblatt“ in Bambergova tako imenovana „slovenska pratika“ sta si po vsem brat in sestra, vidi se iz tega, da raztrgana mu služi — za zavitke.

— (Hilzerjevi zvonovi) v Št. Petru zdaj že vsi pojó. Rabsodba ljudi, izvzemši zagrizene nemčurje, je v kratkem ta: „Lepšega in bolj vbranega zvonjenja, kakor to, na Kranjskem še ni in Samassa bi ga tudi ne bil vлил po vsem, kar se je zadnji čas o njem pisalo in cesar on ovreči še poskusil ni.“ Zvonovi so vbrani v A-Dur, véliki tehta 58 centov in 48 funtov.

— (Gosp. J. Noll), dosedanji vodja slovenskega gledišča, vrl igravec in pevec, popusti naše gledišče ter se podá v Zagreb, kjer je za opernega pevca sprejet. Želimo mu sicer veliko sreče, vendar obžalujemo to, da zapusti naš domači zavod, pri katerem si je pridobil pripoznanje občinstva in kateremu spodnese s svojim odhodom izdaten podporni steber.

— „Sokol“ napravi 2. oktobra na korist Bosniškim in Ercegovinskim mučenikom veselico z loterijo, — čitalnica pa oktobra meseca veliko „besedo“.

— (Pobirki iz časnikov.) Da v zadnjem deželnem zboru sklenjena postava o jeziku slovenskem na realki Ljubljanski ni potrjena, no! to je pa le zopet dobra paša „Tagblattu“, ki je unidan veselja se prekuceval o tej novici. V deželnem zboru sta dr. J. Bleiweis in dr. Zarnik že sama naprej prerokovala, rekši, da od te vlade nimamo nič pričakovati; le konstatiralo se je iznova, kaj glasoviti §. 19 pomeni — Slovincem.

Odgovor na Linhartovo „Erklärung“ v 220. listu „Laibacherice“.

V popisu potovanja na Triglav sem v 36. listu „Novic“ povedal, kar smo ondi za gotovo slišali, da Linhart lani pa tudi letos ni bil na vrhuncu Triglava. To pa nisem sam jaz izvedel, ampak to so izvedeli in pričajo vsi tisti gospodje, ki so z menoj na Triglavu bili, namreč gg. Krajec in Skale iz Ljubljane, Kokalj iz Save, Kindinger iz Javornika, Inglič iz Jesenic, pa tudi tista dva gospoda, ki sta nas na malem Triglavu čakala. Najnovejše poročilo pa je g. Posanerja iz Ljubljane, ki je pretekli teden našega velikana do vrhunca častno pohodil in isto tako pripoveduje, da Linhart ni gori bil. Triglav in pa vrhunec njegov: to je „zweierlei“ — mladi gospodine! *)

Surovo pisarijo Linhartovo preziram, kajti — kakošna pisava, tak mož! pravi francoski pregovor. France Kadilnik.

*) Po tem razjasnilu smo „ad acta“ djali vredništvu poslano „popravo“, ker sama beseda, če tudi prav debela, ni — dokaz. Vred.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Iz Dunaja. — Delegacija Ogerska obravnava proračun skupnega državnega gospodarstva za leto 1876. Avstrijska pa čaka sklepov Ogerskih, da jih potrdi ali premeni. Predlog, ki ste ga v obravnavo prejeli od ministerstva, kaže potrebščin 93 milijonov 348.704 gl., od katerih (po 70%) spada na Avstrijo 65 milijonov 344.093, na Ogersko (po 30%) pa le 28 milijonov in 4611 gold.

— Predsednik Avstrijske delegacije Schmerling je v svojem začetnem govoru rekel, da sila je primorala Ercegovce in Bosnjake k ustaji ter s tem pripoznal upravičenje upora, — grof Andrassy pa, ki se je dal o iztočni politiki interpelovati po svojem ljubljencu nadškofu Haynaldu, je na prazno interpelacijo dal tudi prazen odgovor, iz katerega je bilo le to samo razvidno, da je grof Andrassy še zmirom vezan na ono „maršruto“, o kateri je govoril pred 3 leti, in da se njegova politika o Bosni in Ercegovini suče v ruskem in nemškem kolobaru, ki hoče „ob enem ovco in volka“ rešiti, kar pa nikakor ne bode mogoče. Dozdaj je o tem za Avstrijo najvažnejšem vprašanji najjasneje in najodličneje govoril edini cesar naš v svojem govoru do delegacij. — Državni zbor se začne 15. oktobra.

— 27. dne t. m. je nastal na tukajšnji borzi silen strah in popolna deruta zaradi novic, ki jih je telegram ta dan prinesel iz Carigrada, po katerem se turška vlada tako postavlja proti Srbiji, kakor da bi bila zemlja turška, za katero se vnanje vlade ne smejo brigati. To kaže, da greben raste Turčiji in da se utegne vneti velik vojskini plamen.

Iz Turškega bojišča. Stanje se ni dosti predrugačilo. Že zadnjič smo povedali, da diplomatični posredovalci niso nič opravili. Črnagora je še zmiraj mirna, le knez se je obrnil do Avstrijske vlade s prošnjo, naj bi mu poslala nekaj zdravnikov za ranjene vstajnike, kar jih je v Črnigori. Na to mu je poslala Avstrija tri zdravnike, ki so se prostovoljno za to oglasili, Dalmatinski deželni namestnik Rodić pa je dobil povelje, poslati v Črnogoro žita in družega živeža. — V Srbiji ni solnce ne dež, dasiravno vedno oblačno. Zdaj je prišla na dan adresa skupščine do kneza, ki nikakor ni takojalova, kakor so prvi telegrami poročali, marveč po nji vleče nekaj vojskin veter, ker je povdarjano, da Srbski narod ne bo mogel mirno gledati, če narodi okoli vsi sučejo meče. Turčija bo poslala Srbiji nek ultimatum, v katerem zahteva odločen odgovor o tem, kaj misli Srbija storiti. Utegne se primeriti, da Turčija Srbom vojsko napové; potem bi se reč naglo presukala, ker bi Avstrija in Rusija stopili s svojo vojno na Turško zemljo. Zadnja je dala upornikom nekako spodbudo, naj se le čez zimo zdržé, potem se imajo nadjati gotove pomoči.

Na bojišči samem, namreč v Bosniji in Ercegovini, poje orožje. Ustajniki imajo v rokah do malega vso Ercegovino, izvzemši Mostar in Trebinje. Zadnje mesto oblega Ljubibratič z drugimi vodji vred, naš Hubmayer pa se je podal v vzhodno Bosnijo vredit ustajo. Turki se zeló bojé, da bi jim ustajniki ne prestrigli zveze med Mostarom in Serajevem, ker povsod velikansko napredujejo v kljub turški divjosti. Turki so namreč povsod tepeni. V Bosni, kjer je vpor že sila razširjen, se bojuje več Kranjskih mladenčev, „Narod“ je tedaj zeló ostrašil Ljubljance z „izvirnim“ poročilom, da so Turčini vjeli nekega Mejača in Česna, ranjenemu Kovačiču pa glavo odsekali. Al vse to ni res, ker vsi so še živi in zdravi pri vstajnikih.